

Naprej po pravi poti!

„Naprej!“ kliče ves zdajni svet; tudi naš „Tovariš“ svojim zvestim prijateljem slovenskim učiteljem o svojem dvaindvajsetem letu bolj ko nekdanj glasno zove: „naprej!“ in sicer naprej po pravi poti, kajti napreduje se le, če se gre do pravega smotra po pravi poti. Ako se govori o šolstvu in učiteljstvu in o njihovem napredku, mora se dobro razločiti, kaj je napredek. Temu vprašanju dandanes odgovarjajo razni razno, in zaradi tega imajo pri šolstvu in učiteljstvu razne namene in pota, in to je kolikor tóliko nazadek današnjega časa.

Edini pravi smoter ljudske šole je gotovo ta, kakor ga kaže že beseda „ljudska“. Ljudska šola mora biti tako vravnana, da vzreja in izobražuje največjo večino ljudstva v deželi in v državi tako in tóliko, kolikor je človeku tega treba v vseh okoliščinah vsakdanjega življenja, da postaja pošten človek dober deželan in državljan, kajti v ljudski šoli biva — velečina države, — in iz dobre ljudske šole v najbornišo koč prihaja luč, нравno-verski čut, resnica, značajnost in sploh človeška dostojnost.

Šola pa to veliko, lepo nalogo izpolnuje le takrat, če v njej deluje učitelj, ki ima čutje in ljubezen do svojega poklica, ter je sam vnet in napolnjen z lastnostimi, ki jih širi po svoji šoli. Učitelj mora biti tudi trden, stanoviten, vztrajen in značajan v svojem poklicu, da more prenašati britke nehvaležnosti, ki jih ima pri svojem obilnem prizadevanji in trudi. Da pa učitelji moremo vspešno delovati, moramo biti zložni in edini v delovanji, zložni v svojih načelih in tirjavah, ako hočemo, da kaj dosežemo v prid šole in v svojih zahtevah. Spominjamo se prvega občnega zbora ljudskih učiteljev v Ljubljani 15. septembra 1868. l., ko jih je „Tovariš“ k zlogi klical. Kakor takrat, pozivlja „Tovariš“ vse slovenske učitelje tudi danes naprej po pravi poti, in pravi:

Zloga naj nam bo vodnica,
Zloga vtis spodbadanja,
Zloga vselej tovaršica,
Zloga zvezda upanja.

V zlogi moč rodi se prava,
V zlogi krasni vspeh cvetè,
V zlogi se razvija slava,
V zlogi raj na sveti je.

„Tovarišev“ prijatelj.

Pelin in svedrec.

O neugodnih razmerah, ki ovirajo šolski napredek na ljudskih šolah po deželi in o sredstvih, s katerimi bi se jim protivilo.

Pod tem naslovom priobčuje c. k. šolski nadzornik za Rudolfovo, profesor gosp. A. Derganec v „Slov. Nar.“ l. 254 in 255 preteč. l. velevažen sestavek, ki je „namenjen napredku našega kmetskega šolstva“. Gosp. pisatelj govori najprej o šolskih okrogih, vzlasti od vasi in sel, ki imajo do svoje šole po 1 uro hodá ali še dalje. Gosp. pis. nasvetuje osnovati po takih krajih izpostavljene šole, ekspositure, ter pravi, da bi to bilo bolj praktično, „kakor večrazredne šole v tacih krajih ustanovljati, kjer je veliko vasi čez jedno uro oddaljenih od šolskega kraja“.

Temu nasvetu bode pač rad pritrdil vsakdo, kateremu je mar, da se šolska postava izpelje tako, da ljudstvu kaj koristi. Vsa dežela plačuje učitelje, tedaj ima tudi vsaki kraj pravico tirjati pristopne šole. Tukaj gre poudarjati, da je šola zaradi ljudstva, a ne narobe. Pred novo šolsko postavo je bilo teže določevati šolsko okrožje; delali so šole le pri farah, kjer je marsikje hodil učitelj k cerkveniku in organistu na hrano, in je vsak kraj mogel sam skrbeti za to, kar je še primanjkovalo k učiteljski plači po vštetih dohodkih